



KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 11 (Haziran/June 2023), s. 931-952.
Geliş Tarihi-Received: 08.06.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 28.06.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1311634

Okuma Motivasyonu İlgili Araştırmalara Yönelik Bir İçerik Analizi

A Content Analysis for Research on Reading Motivation

Halil İbrahim BAHADIR*

Öz

Bu araştırmada okuma motivasyonu ile ilgili Türkiye’de yayımlanan makaleler ve lisansüstü tezlerin eğilimlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma desenine göre yapılandırılan çalışma, içerik analizi yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında Yükseköğretim Ulusal Tez Merkezi internet adresi, Türkiye’de yayımlanan SSCI, ULAKBİM ve diğer veri tabanları tarafından dizinlenen dergiler taranmıştır. İlkokul, ortaokul ve lise öğrencilerinin örneklem olarak alındığı 65 makale ve lisansüstü tez incelenmiştir. Çalışmalar, Okuma Motivasyonu Araştırma Kodlama Formu (OMAKF) ile incelenerek elde edilen veriler SPSS programıyla analiz edilmiştir. Bulgular betimsel istatistik yöntemlerinden frekans ve yüzde kullanılarak tablolaştırılmıştır. Formda yer alan 11 başlığa göre yapılan araştırmada en çok çalışma türünün yüksek lisans tezinde olduğu (%44,62); en çok araştırmanın 2019 yılında yapıldığı (%23,08); konuyla ilgili en çok araştırmanın Gazi Üniversitesi bünyesinde yapıldığı (%14,71) tespit edilmiştir. Ayrıca konu olarak en çok okuma motivasyonunun okuma unsurları ve çeşitli değişkenlerle ilişki düzeyi, öğretim yöntem/tekniklerin okuma motivasyonuna etkisinin araştırıldığı; araştırmaların %78,46 oranla en çok nicel desenlerle yapıldığı; örneklem olarak ilkököl öğrencilerinin daha fazla tercih edildiği (%55,38); veri toplama araçlarından en çok ölçeklerin tercih edildiği (%63,71); nicel veri analizlerin %90,7 oranla yoğun kullanıldığı araştırmanın diğer sonuçlarıdır. Araştırmalarda en sık tekrar eden sonuç “Kız öğrencilerin okuma motivasyonlarının erkek öğrencilerin okuma motivasyonlarından daha yüksektir.” sonucu olmuştur. Ebeveyn eğitim düzeyi, sınıf düzeyi, okul öncesi eğitim, evde kitaplık olması, kitap okuma sıklığı ve okuma motivasyonu arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırmalarda birbiriyle çelişen sonuçlara ulaşıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma, motivasyon, içerik analizi.

Abstract

The aim of this research is to determine the trends of articles and postgraduate theses published in Turkey related to reading motivation. The study, which was structured according to the qualitative research design, was carried out using the content analysis method. The website of the National Thesis Centre for Higher Education, journals indexed by SSCI, ULAKBİM and other databases published in Turkey were searched as part of the research. A total of 65 articles and postgraduate theses were reviewed, in which primary, secondary and high school students were sampled. The studies were analysed with the Reading Motivation Research Coding Form (RMRC) and the data obtained were analysed

* Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, e-posta: h.i.bahadir@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0507-3607.

with the SPSS program. The results were tabulated using frequencies and percentages from descriptive statistical methods. According to the 11 titles in the form, it was determined that the most common type of study was a master's thesis (44.62%), the most research was conducted in 2019 (23.08%), and the most research on the subject was conducted at Gazi University (14.71%). In addition, as a subject, the relationship level of reading motivation with reading elements and different variables and the effect of teaching methods/techniques on reading motivation were investigated; most of the studies were conducted with quantitative designs with a rate of 78.46%; primary school students are more preferred as a sample (55.38%); scales were the most preferred data collection tools (63.71%); the other results of the research are the intense preference of the quantitative data analyses with a rate of 90.7%. The most frequently repeated result in the studies was "The reading motivation of female students is higher than the reading motivation of male students". It has been noted that studies that have examined the relationship between parental education level, grade level, pre-school education, having a library at home, frequency of reading books and motivation to read have found opposite results.

Keywords: Reading, motivation, content analysis.

Giriş

Okuma sadece fiziksel olarak görülen unsurların seslendirilmesi değildir. Okuma eylemi gerçekleştirilirken zihinsel ve duyuşsal karmaşık bir sürecin işlediği bilinmektedir (Karatay, 2009; Güneş, 2013; MEB, 2019). Okumanın duyuşsal yönlerinde okumadan zevk alınması, okumaya duyguların katılması (Güleryüz, 2003), kaygı, tutum, alışkanlık, motivasyon ve özyeterlik gibi kavramlar öne çıkmaktadır.

Motivasyon sözcüğü Latince kökenli olup "hareket, harekete geçme" gibi anlamları barındırırken dilimizde "isteklendirme, güdüleme" gibi kelimelerle karşılık bulmaktadır. Ayverdi (2010, s. 833) motivasyonu "bir işi yapma, işe ve öğrenmeye geçme isteği" olarak tanımlamaktadır. Karaman (2010) ise insanların belirledikleri amaçları gerçekleştirmek üzere onları harekete geçirecek davranışların bütünü olarak tanımlamaktadır. İnsanların amaçsal eylemleri gerçekleştirmesinde bireyi harekete geçirici bir etki kaynağına diğer bir deyişle itici uyarana ihtiyaçları vardır. Burada ihtiyaç duyulan harekete geçirici etki kaynağı motivasyondur. Nitekim motivasyon, psikolojik ve sosyal yönlerle donatılan insanların istedikleri eylemleri başlatmak ve sürdürmek için en çok ihtiyaç duyduğu manevi ihtiyaçların başında gelmektedir.

Okuma becerisi bireyin okumayı isteyip istememesi tercihiyle başlayan bir süreçtir. Okumanın etkili olabilmesi için bireyde gerekli isteğin oluşması gerekmektedir. Okumaya istekle başlayan birey okumaktan daha fazla haz alır. Artan okuma hazı okumaya daha fazla zaman ayırmasını ve bu sayede okuma becerilerinin hızla gelişimini sağlar (Dikmen, s. 2019). Okumayı istemek ya da okutmak için isteklendirme, "okuma motivasyonu" kavramını karşımıza çıkarmaktadır. Kurnaz (2018, s. 55) okuma motivasyonunu "bireyi okumaya yönlendiren ve okumanın devamlılığını sağlayan bir güç" olarak tanımlamıştır. Bireyin okumaya yönelmesinin yanında okumanın sürekli hale gelmesi ve bunun alışkanlığa giden bir yolla devam etmesi okuma motivasyonunun önemini göstermektedir. 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda programın öğrencilere Türkçe sevgisi kazandırmak, öğrencilerin istek duyarak okuma ve yazma becerilerini kazanmalarını sağlayacak şekilde yapılandırıldığı belirtilmiştir. Öğrencinin konuştuğu dili sevmesi ve istek duyarak okuması akademik başarıyı da artırır. Okuma motivasyonunun okuduğunu anlama ve akademik başarıya etkilerinin araştırıldığı çalışmalarda okuma motivasyonu yüksek olan öğrencilerin okuduğunu daha kolay anladığı ve akademik olarak daha başarılı oldukları saptanmıştır (Yıldız ve Akyol, 2011; Yıldız, 2013; Kuşdemir, 2014; Kızgın, 2019; Güzel, 2020). Öğrencileri birçok yönden etkileyen okuma motivasyonunun etkin kullanımı için bu kaynağın nelerden oluştuğu irdelenmelidir. Okuma motivasyonu; okuma konusu, süreci ve okumanın sonucuyla ilgili

bireyin kişisel hedeflerini, kültürel birikimini, inançlarını ve yönelimlerini kapsamaktadır (Kızgın, 2019; Kurnaz, 2019). Bireyin okuma neticesinde elde edeceği bilgi, duygu ya da estetik haz ile okuma konusuna duyacağı ilgi okuma motivasyonunu artıracak unsurlardır. Guthrie (2011) okuma motivasyonunu başlatacak ve artıracak etmenleri ilgi, güven, adanmışlık, kararlılık, okuma neticesindeki elde bilgilere değer verme, gelecek için değer verme ve öğretmen desteği olarak saptamıştır. Bu etmenlerin bazıları bireyin içsel motivasyonunu bazıları ise dışsal motivasyonu etkileyen unsurlardır (Wang ve Guthrie, 2004).

Okuma motivasyonunu etkileyen dış etkenler bireyin dışında onun motivasyonunu tetikleyen unsurlardır. Davranışçı eğitim kuramlarının eğitimde kullandıkları uyaran-tepki-koşullama ve ödül-ceza sistemi dışsal motivasyonun temelini oluşturmaktadır. Öğrenci yaptığı okuma neticesinde çevresinden soyut ve somut ödüller alır. Bu ödüller ailede genellikle maddi pekiştireçlerden, eğitim ortamında ise öğretmenin övgüsü ve takdiri gibi duyuşsal pekiştireçlerden oluşmaktadır. Guthrie (2011) okuma motivasyonunu artıran unsurlar arasında eğitim ortamındaki dışsal motivasyon kaynağını “öğretmen desteği” ile açıklamaktadır. Öğrenci okuma sonucu öğretmeni tarafından övgü, takdir, davranışı yüceltme gibi dönütler aldığı anda okuma motivasyonu artar. Dışsal motivasyonun küçük yaşlarda okuma eğitimine başlarken daha etkili olabileceği söylenebilir. Somut işlemler döneminde (6-11 yaş) olan öğrencinin okumaya başlaması için okuma sonucunda elde edeceği pekiştireçlerden haberdar olması ilk adımı atmasını kolaylaştırır. Dışsal motivasyonda dikkat edilmesi gereken en önemli husus ödülün araçtan öteye geçip amaç haline gelmesini önlemektir. Bu hususa dikkat edilmediği takdirde öğrenci okuma bilincini kazanmadan sadece ödülü almak için okuyacaktır (Guthrie, Klaua ve Morrison, 2012, s. 4). Ödül alamadığı zamanlar okuma davranışı yavaş yavaş sönmeye başlayacaktır bu sebeple öğrencinin kendi dinamiklerden oluşan daha kalıcı ve okumanın bir beceri haline gelmesini sağlayacak öz motivasyon kaynağına ihtiyacı vardır. Öğrencinin burada ihtiyaç duyacağı motivasyon içsel motivasyon olarak ifade edilmektedir.

Ceyhan (2018) içsel motivasyonu “bireyin içsel ihtiyaçlara karşı geliştirdiği motivasyon, bireyin kendi isteği ile hareket edip çalışması” olarak tanımlamaktadır. İçsel ihtiyaçlarda ilgi, merak, sevgi, başarıya, öğrenme isteği ve kendini gerçekleştirme hedefine ulaşma çabası gibi duyuşsal kavramlar öne çıkmaktadır (Ryan ve Deci, 2000; Wang ve Guthrie, 2004; Yıldız, 2010). Bu kavramların bazıları insanın doğuştan getirdiği özellikler bazıları ise sosyal bir varlık olarak toplumda kendini “var etme” çabasından kaynaklanan ihtiyaçlardır. Bireyin özünde sürekli var olan bu ihtiyaçlar okuma motivasyonunu tetikleyen önemli etkenlerdir (Conradi, Jang ve McKenna, 2014). Okuma motivasyonu genel olarak okumanın başlaması için çok önemli görülmektedir. Bireyi okuma için harekete geçirmenin yanında okumanın devamlılığını sağlama, okumanın bir alışkanlık ve bir beceriye dönüşmesini sağlamak için bireye içsel motivasyon kaynaklarını dinamik tutması öğretilmelidir.

Türkçe eğitimi alanında yapılan bilimsel çalışmalarda en çok okuma eğitimi üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir (Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013; Bozkurt ve Uzun, 2015; Özçakmak, 2017). Alanyazınımızda okuma eğitimiyle ilgili yapılan araştırmaları inceleyen çalışmalar vardır. Elbir ve Bağcı (2013), Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018) ile Özdemir (2018) okuma eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü tezleri çalışmaların yapıldığı üniversite, konu ve araştırma türü gibi başlıklar bakımından incelemiştir. Akaydın ve Çeçen (2015) ise 1990-2013 yılları arasında okuma becerisi alanında yayımlanan makale türündeki çalışmaları içerik ve dış yapı özellikleri bakımından incelemiştir. Bu çalışmalar okuma eğitimiyle ilgili tüm konuları içeren

çalışmaları ele almıştır. Okuma eğitimi alanı birçok bileşenden oluşmaktadır ve bu nedenle okumanın alt boyutlarıyla ilgili yapılan çalışmaların da detaylı olarak incelenmesi gerekmektedir. Alanyazında okumanın alt boyutlarıyla ilgili yapılan çalışmaları inceleyen araştırmalar mevcuttur. Bu araştırmalarda okuduğunu anlama (Gündoğmuş, 2018), etkileşimli okuma (Yurtbakan, 2020), eleştirel okuma (Çam Aktaş, 2015; Aydın, 2020; Uysal, Köse ve Pehlivan, 2020; Doğan, Güneş ve Demir, 2022), akıcı okuma (Maden, 2020; Akkuş, 2022) konularıyla ilgili yayınlar incelenmiştir. Karadağ (2014) ise okuma ilgisi, alışkanlığı ve tutumlarına ilişkin 2000-2012 yılları arasında ilköğretim düzeyinde yapılmış lisansüstü tezleri incelemiştir.

Alanyazında okuma eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde özel olarak okuma motivasyonu ile ilgili yayımlanan bilimsel araştırmaların detaylı olarak incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Okuma motivasyonunun okuma becerilerini önemli ölçüde etkilediği kabul görmüşken alanyazında bu konularla ilgili yapılan bilimsel çalışmalarda eğilimleri gösteren bir çalışmanın olmayışı eksiklik olarak görülmüştür. Bu araştırmayla okuma motivasyonunun etkilediği ve etkilendiği unsurların belirlenmesi, okuma motivasyonu hakkında yapılan çalışmaların hangi eğilimlerle sürdürüldüğünün saptanması sağlanacaktır. Elde edilen bulgularla araştırmacıların okuma motivasyonu ile ilgili yapacağı çalışmalara yön verecek olması bu çalışmayı değerli ve önemli kılan nedendir.

Bu araştırmada Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların yayın türü, yayım yılı, araştırmacıların kurumları, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları, veri analiz yöntemleri, araştırma örnekleme, konu ve sonuçlarına göre eğilimlerinin ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaçla “Okuma motivasyonu ile ilgili Türkiye’de yapılan araştırmaların eğilimleri nasıldır?” ana problemi kapsamında araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların yayın türüne (makale/lisansüstü tez) ve yayın yılına göre dağılımı nasıldır?
2. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların yazarların kurumlarına/üniversitelerine göre dağılımı nasıldır?
3. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların örneklemlerine göre dağılımı nasıldır?
4. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların araştırma yöntem ve desenlerine göre dağılımı nasıldır?
5. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların veri toplama araçlarına ve veri analiz türlerine göre dağılımı nasıldır?
6. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların konularına göre dağılımı nasıldır?
7. Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların sonuçları nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel araştırma desenine göre yapılandırılmıştır. Araştırma amacına yönelik nitel araştırma yöntemlerinden betimsel içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Betimsel içerik analizinde amaç belirli bir konuda yapılan araştırmaların derinlemesine içerik ve yapı bakımından incelenerek eğilimlerini ortaya koymaktır (Çalık ve Sözbilir, 2014). İncelenen araştırmaların sonuçları yorumlanmalı ve sonraki araştırmalar için yön gösterici veri haline getirilmelidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Örnekleme

Araştırmanın evrenini 2022 yılına kadar Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili lisansüstü tezler ve makaleler oluşturmaktadır. Lisansüstü tezler için Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezi’nin internet sayfası, makaleler için Türkiye’de yayımlanan SSCI, ULAKBİM ve diğer veri tabanları tarafından dizinlenen dergiler taranmıştır. Amaçsal örnekleme yöntemi kullanılarak örnekleme/çalışma grubu ilkökul, ortaokul ve lise seviyesindeki öğrenciler olan çalışmalar incelenmek üzere ayrılmıştır. Araştırmada Yabancılara Türkçe Öğretimi, yetişkin eğitimi ve özel eğitim alanlarında yapılan çalışmalar örneklem dışında bırakılmıştır. Ayrıca tezden üretilen makaleler kapsam dışında tutulmuş, çalışmaların tez türleri örnekleme dahil edilmiştir. Bu kapsamda örneklem olarak incelenen çalışma sayısı toplam 65 adet olmuştur. İncelenen araştırmalar EK1’de sunulmuştur.

Veri Toplama Aracı

Örnekleme kapsamında kalan çalışmalar araştırma problem ve alt problemlerinde belirlenen sorulara göre araştırmacı tarafından oluşturulan Okuma Motivasyonu Araştırma Kodlama Formu (OMAKF) aracılığıyla içerik analizine tabi tutulmuştur. OMAKF hazırlanırken kapsam geçerliliğinin sağlanması amacıyla okuma becerisiyle ilgili yapılan içerik analizi çalışmaları (Akaydın ve Çeçen, 2015; Aydın, 2020; Özdemir, 2018; Uysal ve diğerleri, 2020) incelenmiştir. İnceleme sonucunda tez ve makaleler için ortak bir inceleme formu oluşturulmuştur. Araştırmacıların ve kurumlarının isimleri; araştırmanın başlığı, türü, yapıldığı yıl, örneklem düzeyi, veri toplama araçları, veri analiz teknikleri, yöntemi, konusu ve sonuçları olmak üzere toplam 11 başlığa yer verilmiştir.

Verilerin Analizi

Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların içerik analiziyle incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada örnekleme bulunan OMAKF’nda bulunan 11 başlığa göre detaylıca incelenmiş ve kodlanmıştır. Güvenirlik kontrolü için incelenen araştırmalardan rastgele seçilen 10 araştırma OMAKF ile birlikte iki alan uzmanına gönderilmiştir ve gelen sonuçlar araştırmacının formuyla karşılaştırılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 268). Uzman değerlendirmeleri ile araştırmacı değerlendirmesinin uyumlu olduğu görülmüştür. SPSS aracılığıyla yapılan analizde betimsel istatistiklerden frekans ve yüzde kullanılmıştır.

Bulgular

Bulgular bölümünde okuma motivasyonu ile ilgili yapılan 65 çalışma, problem cümlelerinde yer alan sorulara yönelik elde edilen veriler frekans ve yüzde kullanılarak tablolar aracılığıyla sunulmuştur.

1.Yayın Türüne ve Yılına Göre Dağılım

Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmalar yayın türüne göre makale, yüksek lisans tezi ve doktora tezi olarak gruplara ayrılmıştır. İncelenen çalışmaların bu gruplara dağılımı Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların türüne göre dağılımı

Yayın Türü	f	%
Makale	22	33,84
Yüksek Lisans Tezi	29	44,62
Doktora Tezi	14	21,54

Toplam	65	100
---------------	----	-----

Tablo 1’de çalışmaların %44,62 oranla en çok yüksek lisans türünde yoğunlaştığı ve en az oranın %21,54 ile doktora tezlerinde bulunduğu görülmektedir. Makale sayısının ise lisansüstü tezlere göre düşük oranda kaldığı görülmektedir.

Okuma motivasyonu ile ilgili 2022 yılına kadar yapılan çalışmalar yapıldığı yıla göre gruplandırılmıştır. İncelenen çalışmaların bu gruplara dağılımı Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların yıllara göre dağılımı

Yıl	f	%
2002	1	1,54
2010	1	1,54
2011	1	1,54
2012	1	1,54
2013	5	7,69
2014	2	3,08
2015	6	9,23
2016	3	4,62
2017	1	1,54
2018	7	10,77
2019	15	23,08
2020	12	18,46
2021	3	4,62
2022	7	10,77
Toplam	65	100

Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili 2002 yılı öncesinde çalışma bulunmamaktadır. Konuyla ilgili ilk çalışma 2002 yılında yapılmıştır. İlk çalışmadan sonra 2010 yılına kadar yapılan araştırma bulunmamaktadır. 2010’dan sonra konuyla ilgili her yıl çalışma gerçekleştirilmiştir. Türkiye’de okuma motivasyonu konusunda en çok araştırmanın 2019 yılında yapıldığı (%23,08) görülmektedir.

2.Yazarların Kurumlara/Üniversitelere Göre Dağılımı

Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaları gerçekleştiren araştırmacıların bağlı oldukları üniversitelere göre dağılımları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların üniversite/kurumlara göre dağılımı

Üniversite	f	%
Akdeniz Üniversitesi	2	2,94
Aksaray Üniversitesi	2	2,94
Amasya Üniversitesi	2	2,94
Atatürk Üniversitesi	4	5,88
Çukurova Üniversitesi	2	2,94
Düzce Üniversitesi	2	2,94
Gazi Üniversitesi	10	14,71
İnönü Üniversitesi	4	5,88
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2	2,94
Kırıkkale Üniversitesi	4	5,88

Marmara Üniversitesi	3	4,41
Pamukkale Üniversitesi	2	2,94
Sakarya Üniversitesi	6	8,82
Siirt Üniversitesi	2	2,94
Yıldız Teknik Üniversitesi	2	2,94
Diğer	19	27,94
Toplam	68	100

Tablo 3'te sadece 1 çalışmanın bulunduğu üniversite ve kurumlar "diğer" grubunda gösterilmiştir. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların en çok 10 çalışmayla Gazi Üniversitesi'nde yoğunlaştığı görülmektedir.

3.Örneklem seviyesine göre dağılım

Türkiye'de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların örneklemine göre dağılımları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların örneklemine göre dağılımı

Örneklem Seviyesi	f	%	F	%	
İlkokul	1.sınıf	2	3,08	36	55,38
	2.sınıf	3	4,62		
	3.sınıf	3	4,62		
	4.sınıf	25	38,46		
	Karma (2,3,4)	3	4,62		
Ortaokul	Karma (5,6,7,8)	14	21,54	27	41,54
	5.Sınıf	8	12,31		
	6.Sınıf	1	1,54		
	7.Sınıf	3	4,62		
	8.Sınıf	1	1,54		
Lise	2	3,08	2	3,08	
Toplam	65	100	65	100	

Okuma motivasyonu çalışmalarının en çok ilkökul seviyesinde yapıldığı Tablo 4'te görülmektedir. İlkokul 4.sınıf öğrencileri okuma motivasyonu çalışmalarında örneklem olarak en çok tercih edilen sınıf seviyesi olmuştur. Ortaokul seviyesinde yapılan çalışmalarda ise örneklem dağılımının daha çok birden fazla sınıf seviyesinin birlikte ele alındığı grupların tercih edildiği görülmektedir. Lise öğrencilerinin örneklem olarak tercih edildiği çalışma sayısı ise 2'de kalmıştır.

4.Araştırma yöntem/desenine göre dağılım

Türkiye'de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan yöntem ve desenler Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların araştırma yöntem/desenine göre dağılımı

Araştırma Yöntemleri	Araştırma Desenleri	Toplam		Toplam		
		f	%	F	%	
Nicel	Deneysel Olmayan	Betimsel Tarama	11	16,92	38	58,46
		İlişkisel Tarama	23	35,38		
		Ölçek Geliştirme	4	6,15		
	Deneysel	Deneysel Araştırma	13	20		

Nitel	Nitel	Eylem Araştırması	5	7,69	5	7,69
Karma		Karma	9	13,85	9	13,85
Toplam			65	100	65	100

Tablo 5'te Türkiye'de okuma motivasyonu ile yapılan çalışmaların % 78,46 oranla en çok nicel yöntemle yapıldığı görülmektedir. Nicel yöntemler arasında ise en çok tercih edilen desen %35,38 oranla ilişkisel tarama deseni olmuştur. Nitel ve nicel desenin birlikte kullanıldığı karma desenli çalışmalar %13,85 oranında iken en az kullanılan araştırma deseni içerik analizi olmuştur.

5. Araştırmaların veri toplama araçlarına ve veri analiz türlerine göre dağılımı

Okuma motivasyonu ile ilgili Türkiye'de yapılan araştırmaların, veri toplama araçlarına göre dağılımı Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 6. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	f	%
Anket/Ölçek	79	63,7
Başarı testi	22	17,7
Çalışma ve etkinlik kağıtları	1	0,81
Görüşme	6	4,84
Günlükler	2	1,61
Kişisel Bilgi Formu	11	8,87
Video/ses kaydı	3	2,42
Toplam	124	100

Araştırmalarda elde edilen veriler %63,71 oranla en çok anket ve ölçekler aracılığıyla elde edilmiştir. En az kullanılan veri toplama araçları ise çalışma kağıtları ve video/ses kayıtları olmuştur.

Türkiye'de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmalar, araştırmalarda kullanılan veri analizleri dağılımlarına göre Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların veri analiz türlerine göre dağılımı

Veri Analiz Yöntemleri			Toplam		Toplam	
			f	%	f	%
Betimsel		Frekans	16	12,40	32	24,81
		Ortalama/Standart Sapma	11	8,53		
		Diğer	5	3,88		
NİCEL	Kestirimsel	ANOVA/ANCOVA	17	13,18	85	65,89
		Faktör Analizi	4	3,10		
		Korelasyon	11	8,53		
		MANOVA/MANCOVA	3	2,33		
		Non-parametrik testler	24	18,60		
		t-testi	17	13,18		
		Regresyon	5	3,88		
		Yapısal Eşitlik Modeli	4	3,10		
NİTEL	Nitel	Betimsel Analiz	5	3,88	12	9,30
		İçerik Analizi	7	5,42		
Toplam			129	100	129	100

Tablo 7’de araştırmalarda %90,70 gibi büyük bir oranla en çok nicel veri analiz yöntemleri kullanıldığı görölmektedir. Nicel veri analizlerinde ise kestirimsel veri analizi yöntemleri %65,89 oranla en çok tercih edilen analiz yöntemleri olmuştur. Nitel veri analiz yöntemleri %9,30 oranında kullanılmıştır.

6. Konu Dağılımı

Okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların konu türüne göre dağılımı Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Okuma Motivasyonu ile İlgili Çalışmaların Konularına Göre Dağılımı

Konular	Toplam		Toplam		
	f	%	f	%	
Okuma Strateji, Yöntem ve Modellerinin Okuma Motivasyonuna Etkisi	14	11,11	14	11,11	
Metin Türlerinin okuma motivasyonuna etkisi	4	3,17	4	3,17	
Öğretim Yöntem ve Modellerinin Okuma Motivasyonuna Etkisi	4	3,17	4	3,17	
Okuma motivasyonu ile Okuma Unsurları Arasındaki İlişki Düzeyi	Akıcı okuma düzeyi	3	2,38	24	19,05
	Okur öz algısı	3	2,38		
	Okuma stratejileri	2	1,59		
	Okuma tutumu	5	3,97		
	Okuduğunu anlama	9	7,14		
	Okuma kaygısı	2	1,59		
Okuma motivasyonu ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki düzeyi	Cinsiyet	21	16,67	68	53,97
	Anne ve baba eğitim düzeyi	10	7,94		
	Okul öncesi eğitim alma	6	4,76		
	Evde kitaplık bulunma	6	4,76		
	Sınıf düzeyi	10	7,94		
	Sosyoekonomik düzey	2	1,59		
	Okuma sıklığı	8	6,35		
	Ekran başında geçirilen süre	3	2,38		
Okuma Motivasyonu ve akademik unsurlar ilişkisi	Akademik motivasyon	1	0,79	7	5,55
	Akademik başarı	6	4,76		
Disiplinlerarası	Matematik problemi çözme	1	0,79	1	1,47
Ölçek	Geliştirme/ Uyarlama	4	3,17	4	3,17
Toplam		126	100	126	100

Tablo 8’deki konu dağılımları incelendiğinde çalışmaların okuma motivasyonunun okuma unsurlarıyla ve çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelendiği alanda yoğunlaştığı görölmektedir. En çok incelenen değişken ise cinsiyet olmuştur (%16,67). Disiplinlerarası ve akademik motivasyon konularında birer çalışma bulunmaktadır. Okuma unsurları arasında ise en çok okuduğunu anlama konusu okuma motivasyonu ile birlikte incelenmiştir (%7,14).

7. Okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçları

Türkiye’de okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarına göre dağılımı Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Okuma Motivasyonu İlgili Yapılan Çalışmaların Sonuçlarına Göre Dağılımı

	Sonuçlar	Araştırma Kodları
Okuma yöntem ve modellerin okuma motivasyonuna etkisi	Akıcı Okuma Stratejileri, Okumaya Adanmışlık Modeli, aile katımlı okuma, etkileşimli sesli okuma, kavram odaklı okuma, sevdiği karakterlerle okuma, hikaye haritası, okuma destek programı, karikatürlerle okuma, metinlerarası okuma ve etkileşimli kitap okuma okuma motivasyonunu artırmaktadır.	A26, A18, A30, A29, A12, A38, A54, A46, A4, A39, A59
	Artırılmış gerçeklik temelli hikayeler, ekrandan okuma ve okuma çemberinin okuma motivasyonu üzerinde anlamlı etkisi yoktur.	A44, A3, A23
Metin türlerinin okuma motivasyonuna etkisi	Dijital hikaye, öyküleyici metinler, şiirsel anlatıma dayalı okuma, ilgi çekici metinler, gülmece içeren öyküler okuma motivasyonunu artırmaktadır.	A35, A41, A34, A47, A60
Öğretim yöntemlerinin okuma motivasyonuna etkisi	Barret Taksonomisi, Doğrudan Öğretim, Etkinlik Temelli Öğretim, Yaratıcı Drama öğretim yöntemleri okuma motivasyonunu artırmaktadır.	A45, A9, A27, A24
Akıcı okuma ile okuma motivasyonu ilişkisi	Öğrencilerin doğru ve akıcı sözcük okuma düzeyleri ile okuma motivasyonları arasında pozitif yönde bir ilişki vardır.	A5, A25, A36
Okuma tutumu ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuma tutumu ve okuma motivasyonu arasında pozitif ve yordayıcı bir ilişki vardır.	A13, A37, A32, A53, A65
Okuma öz algısı ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuma öz algı seviyesi okuma motivasyonu üzerinde pozitif yordayıcı bir etkiye sahiptir.	A21, A51, A52
Okuma kaygısı ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuma kaygısı ve okuma motivasyonu arasında negatif yönlü bir ilişki vardır.	A49, A64
Okuduğunu anlama ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuduğunu anlama ile okuma motivasyonu arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır.	A5, A13, A40, A31, A49, A57,
	Okuduğunu anlamada sadece iç motivasyon anlamlı düzeyde etkilidir.	A22, A25, A56
Akıcı okuma ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Akıcı okuma ile okuma motivasyonu arasında anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki bulunmaktadır.	A5, A25, A36
Okuma stratejileri bilişsel farkındalık ile	Okuma motivasyonu ile okuma stratejileri üstbilişsel farkındalık düzeyi	A9, A14

okuma motivasyonu arasındaki ilişki	arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.	
Akademik unsurlar ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuma motivasyonu ile akademik başarıları arasında anlamlı bir pozitif ilişki vardır.	A5, A15, A16, A40, A50, A55
	Okumada motivasyonu ve akademik motivasyon arasında anlamlı pozitif bir ilişki vardır.	A19
Cinsiyetin okuma motivasyonu ile ilişkisi	Kız öğrencilerin okuma motivasyonları erkek öğrencilerin okuma motivasyonundan yüksektir.	A2, A6, A9, A17, A15, A13, A16, A20, A21, A36, A37, A40, A32, A53, A55, A56, A65, A62
	Erkek öğrencilerin okuma motivasyonları kız öğrencilerin okuma motivasyonundan yüksektir.	A64
	Cinsiyetin öğrencilerin okuma motivasyonuna etkisi bulunmamaktadır.	A55, A50,
Anne ve baba eğitim düzeyi ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Anne ve baba eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin okuma motivasyonu da artmaktadır.	A21, A37, A15, A16, A58
	Anne ve baba eğitim düzeyi ile okuma motivasyonu arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.	A55, A50, A65, A62,
	Annenin eğitimi seviyesi okuma motivasyonunu anlamlı düzeyde etkilemezken baba eğitim seviyesi etkilemektedir.	A53
Okul öncesi eğitim ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okul öncesi eğitim alan öğrencilerin bu eğitimi almayanlara göre okuma motivasyonu yüksektir.	A16, A21, A37, A53, A55
	Okul öncesi eğitiminin okuma motivasyonuna anlamlı etkisi bulunmamaktadır.	A62
Evinde kitaplık bulunma durumunun okuma motivasyonuna etkisi	Evinde kitaplık bulunan öğrencilerin okuma motivasyonu yüksektir.	A15, A37, A53, A65
	Evinde kitaplık bulunma durumunun okuma motivasyonu üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır.	A16, A32
Sınıf seviyesi ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Sınıf seviyesi yükseldikçe okuma motivasyonu düşmektedir	A6, A17, A13, A16, A53, A55, A65,
	Sınıf seviyesinin okuma motivasyonuna anlamlı bir etkisi tespit edilmemiştir.	A20, A61,
	8.sınıf öğrencilerin okuma motivasyonu 7.sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonundan daha yüksektir.	A50

Sosyoekonomik durum ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Sosyal, ekonomik ve kültürel olarak alt sınıfta bulunan öğrencilerin dış okuma motivasyonu, üst sınıfta bulunan öğrencilerin iç okuma motivasyonu daha yüksektir.	A1
	Sosyal, ekonomik ve kültürel olarak üst sınıfta bulunan öğrencilerin okuma motivasyonu daha yüksektir.	A65
Kitap okuma ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuma miktarı arttıkça okuma motivasyonu da artmaktadır.	A16, A53, A65, A61, A62, A8
	Öğrencilerin okudukları kitap sayısı ile okuma motivasyonu arasında anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmamaktadır.	A40
	Kitap seçimin kendi iradesiyle yapan öğrencilerin motivasyonları yüksektir.	A63
Ekran başında geçirilen süre ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Bilgisayar, tablet, TV, telefon gibi araçların kullanımı arttıkça okuma motivasyonu düşmektedir.	A16, A53, A65
Aile okuma inancı ve motivasyonu ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Aile okuma inancı ve motivasyonu ile öğrencilerin okuma motivasyonları arasında anlamlı ilişki bulunmamaktadır.	A42, A43, A8
Matematik problemi çözme inancı ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Okuma motivasyonu ile matematik problemi çözme inancı arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki vardır.	A28
Ölçek geliştirme/uyarlama	Okuma motivasyonunu ölçmek amacıyla geçerli ve güvenilir ölçek geliştirilmiş/uyarlanmıştır.	A7, A11, A33, A48

Tablo 9’da en sık tekrar eden sonuç “Kız öğrencilerin okuma motivasyonları erkek öğrencilerin okuma motivasyonundan yüksektir.” olmuştur (f=18). Bulgular arasında öğretim ve okuma modellerinin okuma motivasyonu ile ilişkisine dair sonuçların da öne çıktığı görülmektedir. Cinsiyet, sınıf seviyesi, anne ve baba eğitim düzeyi, okul öncesi eğitim alma, evde kitaplığa sahip olma, kitap okuma sıklığı konularında ise birbiriyle zıt olan sonuçlara ulaşılmıştır. Bir adet disiplinlerarası çalışma sonucu elde edilmiştir. Dört adet ölçek geliştirme/uyarlama çalışması görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de 2022 yılına kadar okuma motivasyonu ile ilgili yapılan makaleler ve lisansüstü tezlerin konusu, yöntemi, veri toplama araçları, örnekleme, veri analiz yöntemleri, konuları, sonuçları, yapıldığı yıl ve üniversite açısından eğilimlerinin belirlenmesinin amaçlandığı bu çalışmada toplam 65 çalışma değerlendirilmiştir.

Yayın türlerine göre değerlendirilen çalışmaların %44,62 oranla en çok yüksek lisans türünde yoğunlaştığı ve en az çalışma türünün %21,54 ile doktora tezlerinde olduğu görülmektedir. Farklı yılları kapsayan tüm çalışmalarda okuma eğitiminde yapılan yüksek lisans tez sayısı doktora tezi sayısına göre her zaman daha yüksek olarak tespit edilmiştir (Ceran ve diğerleri, 2018; Özdemir,2018). Doktora tezlerinin yüksek lisans sonrası ileri uzmanlık gerektiren bir seviye olduğu bilindiğinden çalışmalarda doktora

tezlerinin daha düşük kalması beklenen bir durumdur. Okuma motivasyonu ile ilgili yayınlanan makale oranı %33,84 olarak tespit edilmiştir. Makale oranının yüksek lisans tez oranından daha düşük çıkması ise beklendiği bir sonuç değildir. Özdemir'in (2018) araştırmasındaki verilerde 2000-2013 yılları arasında okuma eğitimiyle ilgili 82 yüksek lisans ve 24 doktora tezinin yapıldığı; Akaydın ve Çeçen'in (2015) araştırmasındaki verilerde 2000-2013 yılları arasında okuma eğitimiyle ilgili yayınlanan makale sayısının 221 olduğu tespit edilmiştir. Okuma eğitimi alanında aynı yıl aralığındaki veriler karşılaştırıldığında makale sayısının toplam lisansüstü tez sayısının çok üstünde olduğu görülmektedir. Buradaki veriler neticesinde okuma motivasyonu ile ilgili yapılan makale türündeki çalışmaların oransal olarak çok düşük kaldığı söylenebilir. Alanyazında okuma motivasyonu ile ilgili çalışma yapmak isteyen araştırmacıların bu verileri değerlendirerek çalışma türlerini belirlemeleri adına katkı sunması açısından daha faydalı olacaktır. Ayrıca okuma ve öğretim modellerinin okuma motivasyonu üzerindeki etkisinin de yoğun çalışıldığı görülmektedir. Okuma motivasyonunu artırıcı yöntem ve tekniklerin tespit edilmesi eğitimin planlanması hususunda öğretim programı hazırlayıcılarına ve öğretmenlere önemli derecede rehberlik edecektir.

Araştırma kapsamındaki taramalarda okuma motivasyonu ile ilgili ilk çalışmanın Sancı tarafından 2002'de Guthrie ve Wielfeld'e ait okuma motivasyonu ölçeğiyle yapıldığı tespit edilmiştir. 8 yıllık aradan sonra Yıldız'ın (2010) doktora tezinde Guthrie ve Wielfeld'e ait okuma motivasyonu ölçeğini Türkçeye uyarlayarak geliştirdiği okuma motivasyonu ölçeği ve İleri'nin (2011) yüksek lisans tezinde geliştirdiği okuma motivasyonu ölçeğiyle birlikte 2011 sonrasında bu alanda yapılan çalışmaların artış gösterdiği Tablo 2'de görülmektedir. Motivasyon durumlarının değerlendirilmesi için ölçeklere ihtiyaç duyulmaktadır. İhtiyaç duyulan ölçeklerin alana kazandırılması neticesinde okuma motivasyonu ile ilgili daha derin ve farklı çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmaların en çok 2019 yılında yapıldığı görülmektedir. Akıcı okuma (Akkuş, 2022) ve okuma eğitiminde (Topal, Ongun ve Arıcı, 2022) de 2019 yılı en fazla çalışma yayımlanan yıl olmuştur. Okuma motivasyonu ile ilgili 2000 yılından 2022 yılına kadar olan çalışma sayısındaki toplam artış, okuma eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Ceran ve diğerleri, 2018; Maden, 2020; Özdemir, 2018).

Okuma motivasyonu ile ilgili çalışmalar toplam 34 farklı üniversitede yapılmıştır. Birer çalışmanın yapıldığı 19 üniversite/kurum varken en çok araştırma %14,71 oranla Gazi Üniversitesi'nde yapılmıştır. Okuma eğitimiyle ilgili araştırmaların incelendiği çalışmalarda en çok çalışma sayısına sahip kurumun Gazi Üniversitesi olduğu bilinmektedir (Akaydın ve Çeçen, 2015; Akkuş, 2022; Ceran ve diğerleri, 2018; Elbir ve Bağcı, 2013; Karadağ, 2014; Maden, 2020; Özdemir, 2018; Topal vd., 2022). Gazi Üniversitesi sadece okuma eğitiminde değil Türkçe Eğitimi alanında yapılan çalışmalarda da lider konumdadır. Türkiye'de Türkçe Eğitimi lisansüstü bölümünün ilk olarak bu üniversitede kurulmasının (Güzel, 2003) yanı sıra okuma motivasyonu alanındaki en yaygın kullanılan ölçeğin geliştirildiği doktora çalışmasının (Yıldız,2010) bu üniversitede yapılmış olması konuyla ilgili çalışmaların daha çok bu üniversitede yoğunlaşmasını sağlamıştır.

Okuma motivasyonunun etkilediği ve etkilendiği birçok unsur vardır. Bu nedenle konuyla ilgili yapılan çalışmalar geniş bir yelpazeye yayılmıştır. Konu dağılımları incelendiğinde çalışmaların okuma motivasyonunun okumanın diğer unsurlarıyla ve çeşitli değişkenlerle ilişkisinin incelendiği alanda yoğunlaştığı görülmektedir. Okuma unsurlarından en çok okuduğunu anlama konusu çalışılmıştır. Okuduğunu anlama düzeyi sadece Türkçe eğitiminde değil tüm alanlarda başarıyı etkileyen en önemli

faktördür. Disiplinlerarası bir öneme sahip olan okuduğunu anlama okuma becerisi eğitiminde üzerinde en çok çalışılan konulardandır. Akaydın ve Çeçen (2015) okuma eğitimiyle ilgili makaleleri inceledikleri çalışmada en çok çalışılan konunun okuduğu anlama olduğunu tespit etmişlerdir. Aynı yönelim lisansüstü tezlerde de görülmektedir. Okuma eğitimiyle ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelemesinde en çok çalışmanın okuduğunu anlamayla ilgili yapıldığını tespit etmişlerdir (Ceran ve diğerleri, 2018; Özdemir, 2018; Kara ve Demir, 2020). Okuma becerisi eğitiminde yapılan lisansüstü tezlerde inceleme yapan diğer bir çalışma ise Elbir ve Bağcı (2013) tarafından yapılmıştır. Bu çalışmada en fazla çalışılan konu okuma alışkanlıkları olarak tespit edilmiştir fakat okuduğunu anlama çalışmaları bu çalışmada da en çok çalışma yapılan konular arasında ilk üç sıradaki yerini korumaktadır. Okuduğunu anlamamanın okuma eğitimi ve tüm alanlardaki önemi göz önünde bulundurulduğunda okuduğunu anlama ile okuma motivasyonu arasındaki ilişkinin yoğun şekilde araştırılması olumlu görülmektedir.

Okuma motivasyonları konusunda yapılan çalışmaların konularına göre dağılımına bakıldığında okuma motivasyonunu etkileyen ve okuma motivasyonundan etkilenen unsurların durumlarının araştırıldığı görülmektedir. Araştırma için seçilecek yöntemin araştırma konusu göz önünde bulundularak belirlenmesi gerekmektedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Bu araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda tercih edilen yöntemlere bakıldığında %78,46 oranla en çok nicel yöntemlerin tercih edildiği görülmektedir. Nicel yöntemler arasında ise en çok tercih edilen desen %35,38 oranla ilişkisel tarama deseni olmuştur. Bu yöntemlerin tercih edilme sebebi Tablo 8’te belirtilen konu özellikleri ve çalışmalarda belirlenen amaçlardır. Araştırma yöntemleriyle ilgili ortaya çıkan bu sonuç okuma eğitimi çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Türkiye’de okuma eğitimiyle ilgili yapılan çalışmaların incelendiği çalışmalarda nicel yöntemlerin daha çok tercih edildiği görülmektedir (Elbir ve Bağcı, 2013; Karadağ, 2014; Akaydın ve Çeçen, 2015; Ceran ve diğerleri, 2018; Özdemir, 2018; Maden, 2020; Kara ve Demir, 2020; Topal ve diğerleri, 2022). Türkiye’de nicel araştırma desenlerinden en çok ilişkisel tarama ve betimsel tarama yöntemleri kullanılırken Karadağ’ın (2014) çalışmasında okumayla ilgili Avrupa’da gerçekleştirilen lisansüstü tezlerde daha çok deneysel çalışmaların tercih edildiği saptanmıştır. Deneysel çalışmaların az tercih edilmesi durumu Türkiye’de yapılan okuma motivasyonu çalışmalarında da kendini göstermektedir (Tablo 5). Bu nedenle okuma motivasyonunu geliştirme ve artırma konusunda deneysel çalışmaların artırılmasının faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Okuma motivasyonu çalışmalarının ortaokula göre daha çok ilkökul seviyesinde yapıldığı bulgular arasında yer almaktadır. Lise öğrencilerinin örneklem olarak alındığı çalışma sayısı ise sadece ikidir. Akıcı okumayla ilgili yapılan çalışmalarda da örneklem olarak ilkökul öğrencileri daha çok tercih edilmiştir (Maden, 2020; Akkuş, 2022). Okuma eğitimi alanında yapılan makalelerin ve lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalarda ise ortaokul öğrencilerinin ilkökul öğrencilerine göre daha fazla çalışmada örneklem grubunda yer aldığı görülmektedir (Karadağ, 2014; Akaydın ve Çeçen, 2015; Ceran ve diğerleri, 2018; Kara ve Demir, 2020). İlkokul ve ortaokul sınıflarının tümü dikkate alındığında 4.sınıf düzeyi okuma motivasyonu çalışmalarında örneklem olarak en çok tercih edilen sınıf olmuştur. Bu konuların araştırılmasında kullanılan veri toplama araçlarında en çok ölçeklerin tercih edildiği (Tablo 6) ve ölçeklerin uygulanabilmesi için ilkökul 4.sınıftaki öğrencilerin gelişimlerinin daha uygun olabileceği düşüncesi ilkökul seviyesinde 4.sınıfların örneklem olarak en sık tercih edilen sınıf olmasının sebebi olarak gösterilebilir. Ortaokul seviyesinde ise örneklemelerin sınıflara göre dağılımında böyle bir yığılma bulunmamakla birlikte örneklem olarak ortaokul sınıflarının tamamının örnekleme dâhil edildiği çalışmaların yoğunlukta olduğu görülmektedir.

Araştırmalarda belirlenen konuyu bilimsel olarak ele alacak en etkili yöntem ve yöntemin uygulanacağı örneklem belirlendikten sonra verilerin toplanacağı araç belirlenmelidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Okuma motivasyonu ile ilgili araştırmalarda veriler %66,08 oranla en çok ölçekler ve başarı testleri aracılığıyla elde edilmiştir. Okuma motivasyonunu ölçmek için geliştirilen ölçekler arasında en çok kullanılan okuma motivasyonu ölçeği Yıldız'ın (2010) geliştirdiği ölçektir. Yıldız'ın ölçeği 20 çalışmada kullanılmıştır. İleri'nin (2011) yüksek lisans tezinde geliştirdiği ölçek 11 farklı çalışmada kullanılarak motivasyonla ilgili araştırmalarda sık kullanılan ikinci ölçek olmuştur. Okuma eğitimiyle ilgili yapılan makale ve lisansüstü tezlerde de en çok tercih edilen veri toplama araçlarının ölçekler ve başarı testleri olduğu çeşitli araştırmalarla tespit edilmiştir (Karadağ, 2014; Akaydın ve Çeçen, 2015; Ceran ve diğerleri, 2018; Özdemir, 2018; Kara ve Demir, 2020; Maden, 2020). Okuma becerisi eğitimi ve okuma motivasyonu ile ilgili yapılan çalışmalarda tercih edilen veri toplama araçları tercihi paralellik göstermektedir.

Ölçekler ve anketler nicel veri analizleriyle incelenerek araştırmada bulgular elde edilmektedir. Okuma eğitimiyle ilgili yapılan çalışmalarda en çok nicel veri analizi yöntemlerinin ve bu yöntemlerden kestirimsel analiz istatistiklerinin tercih edildiği bilinmektedir (Karadağ, 2014; Akaydın ve Çeçen, 2015; Özdemir, 2018; Kara ve Demir, 2020; Akkuş, 2022). Aynı tercih eğilimi okuma motivasyonu ile ilgili çalışmalarda da kendini göstermektedir. %90,7 gibi üstün bir oranla en çok nicel veri analiz yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilirken bu yöntemlerden kestirimsel veri analizi yöntemlerinin %65,89 oranla en çok tercih edilen analiz yöntemi olduğu görülmektedir. Veri analiz yöntemlerinde oluşan bu tablo, Tablo 8'deki konu dağılımı ve Tablo 5'teki araştırma yöntemi dağılımlarının doğal bir sonucudur.

Okuma motivasyonu ile ilgili araştırmaların okuma modelleri ve çeşitli öğretim yöntemlerinin okuma motivasyonuna etkisinin araştırıldığı, okuma motivasyonunun çeşitli değişkenler ve okuma unsurlarıyla arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmalar yönünde yoğunlaştığı görülmektedir. Tablo 9'da yer aldığı gibi bu yöntemlerden 14'ünün okuma motivasyonunu olumlu etkilediği görülürken 4 yöntemin okuma motivasyonu üzerinde etkisinin bulunmadığı saptanmıştır. Okuma eğitimi çalışmalarında cinsiyet değişkeni incelemelerinde sonuçların kızlar lehine olduğu bilinmektedir (Arslan, 2013). Okuma motivasyonunda cinsiyete göre değişimler de bu sonuca paralel çıkmıştır. Araştırma sonuçlarında en sık tekrar eden bulgu "Kız öğrencilerin okuma motivasyonlarının erkek öğrencilerin okuma motivasyonlarından daha yüksektir." (f= 18) sonucudur. Erkek öğrencilerin motivasyonunun kızlardan daha yüksek olduğunu tespit eden bir araştırma varken cinsiyetle okuma motivasyonu arasında ilişki olmadığını belirten iki araştırma mevcuttur. Cinsiyet değişkeninde olduğu gibi değişkenler ile okuma motivasyonu arasındaki ilişki hakkında birbiriyle çelişen sonuçların elde edildiği başka araştırmalar da bulunmaktadır. Sınıf seviyesi, anne baba eğitim düzeyi, okul öncesi eğitimi, evinde kitaplık bulunma ve kitap okuma sıklığının okuma motivasyonunu etkilediği sonucuna ulaşan çalışmalarla birlikte bu değişkenlerin okuma motivasyonunu etkilemediğini tespit eden çalışmalar vardır. Okuduğunu anlama ile okuma motivasyonu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşan 6 çalışma varken sadece iç motivasyonunun okuduğunu anlamayı etkilediğini tespit eden 3 çalışma bulunmaktadır. Okuma motivasyonu ile ilişkisi incelenen diğer konularda ise karşıt sonuçlar bulunmamaktadır. Okuma motivasyonu konusunda bu araştırmada sınırlandırılan örneklem grupları için 4 adet ölçek geliştirme/ uyarlama çalışması mevcuttur.

Araştırma bulguları kapsamında aşağıdaki öneriler sıralanabilir:

- Okuma motivasyonunu artırmada etkili okuma ve öğretim yöntemlerini belirlemek amacıyla deneysel çalışmalar artırılmalıdır.
- Öğretmenlerin ve program hazırlayıcılarının okuma motivasyonunu artırdığı kanıtlanan öğretim yöntemlerini dikkate almaları gerekmektedir. Okuma motivasyonunun okuma becerisi eğitiminde etkili bir faktör olduğu görülmeli ve derslerde gereken önem verilmelidir.
- Araştırmacılar, birbiriyle çelişen değişken ve okuma motivasyonu arasındaki ilişki bulgularını meta-analizle daha derin inceleyebilirler.

Kaynakça

- Akaydın, Ş. & Çeçen, M.A. (2015). Okuma Becerisiyle İlgili Makaleler Üzerine Bir İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.
- Akkuş, Z. (2022). *Akıcı Okuma Becerisi Üzerine Yapılan Çalışmalardaki Genel Eğilimler: Bir Tematik İçerik Analizi Çalışması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ordu Üniversitesi.
- Aydın, B. (2020). Türkiye’de Eleştirel Okuma Konusunda Yapılmış Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 76-87.
- Ayverdi, İ. (2010). *Misalli Büyük Türkçe Sözlüğü*. İstanbul: Kubbealtı.
- Bozkurt, B ve Uzun, N. (2015). Türkçenin Eğitimi-Öğretimine İlişkin Bir Alanyazını Değerlendirmesi: Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Eğilimler/Yönelimler. *Journal of Language Education and Research*, 1(2).
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. A., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Ceran, D., Aydın, M. ve Onarıcıoğlu, A. (2018). Okuma Eğitimi Üzerine Yapılan Tezlerde Eğitiler: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.
- Ceyhan, S. (2018). *Etkileşimli Sesli Okumanın Öğrencilerin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Akıcı Okumalarına Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Conradi, K., Jang, B. G., and McKenna, M. C. (2014). Motivation Terminology in Reading research: A Conceptual Review. *Educational Psychol Review*, 26(1), 127-164.
- Çalık, M., ve Sözbilir, M. (2014). İçerik Analizinin Parametreleri. *Eğitim ve Bilim*, 39(174).
- Dikmen, N. (2019). *Çocukların Okuma Becerileri, Motivasyonu ve Tutumlarının Şiirsel Anlatıma Dayalı Eserlerle Geliştirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Doğan, V., Güneş, G. & Demir, M. K. (2022). Türkiye’de “Eleştirel Okuma” Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10 (1), 216-235.
- Elbir, B. & Bağcı, C. (2013). Birinci ve İkinci Kademe Okuma Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı, 11, 229-247.
- Guthrie, J. T. (2011). Best Practices in Motivating Studentstoread. L. M. Morrow ve L. B.Gambrell (Edt.). *Best Practices in Literacy Instruction* (pp.177-198) (4.Baskı). NewYork: The Guilford Press.
- Guthrie, J. T., Klauda, S. L, and Morrison, D. A (2012). *Motivation, Achievement, and Classroom Context Sforinformation Book Reading*. In J. T Guthrie, A Wigfield, & S. L.

- Klauda (Eds.), *Adolescents' Engagement in Academic Literacy* (pp.1-51).
- Güteryüz, H. (2003). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gündoğmuş, H. D. (2018). Okuduğunu Anlama ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Turkish Studies (Elektronik)*, 13(3), 899-910.
- Güneş, F. (2013). Okuma ve Zihni Yönetme/ Reading and Managing of Mind. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 1-15.
- Güzel, A. (2003). Eğitim Fakültelerinde Türkçe Öğretmenliği Bölümünün Kuruluşu ve Hedefleri. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (13).
- Güzel, Ü. (2020). *Öğrencilerin Okuma Motivasyonları ile Okuma Tutum ve Alışkanlıkları Arasındaki İlişki*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- İleri, Z. (2011). *Ekrandan Okumanın İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama ve Okuma Motivasyonu Düzeylerine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Kara, M. ve Demir, E. (2020). Okuma Becerisiyle İlgili Makalelerin İçerik Analizi. *Türkçe Eğitimine Adanan Bir Ömür Dr. Asiye Duman'a Armağan* (ss. 541-558), Ankara: Pegem akademi.
- Karadağ, R. (2014). Okuma İlgisi, Tutumları ve Alışkanlığı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Lisansüstü Tezlere Dayalı Analizi: YÖK ve ProQuest Veri Tabanları Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35 (Ocak 2014/I), 1-17.
- Karaman, F. (2010). *İşletmelerde Motivasyon ve Verimlilik*. İstanbul: Etap Yayınevi.
- Karatay, H. (2009). Okuma Stratejileri Bilişsel Farkındalık Ölçeği. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(2), 58-79.
- Kızılgın, A. (2019). *Okuma Motivasyonu ve Okuduğunu Anlama) Becerisinin Akademik Başarıya Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Ömer Halis Demir Üniversitesi.
- Kurnaz, H. (2018). *Bilgilendirici Metinlerde Okuduğunu Anlamayı Etkileyen Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Kuşdemir, Y. (2014). *Doğrudan Öğretim Modeli'nin İlkokul Dördüncü Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileri Üzerindeki Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Maden, A. (2020). Akıcı Okuma ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri: Bir Betimsel Analiz Çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 543-558.
- MEB (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1,2,3,4,5,6,7, ve 8. Sınıflar)*. Ankara: MEB Yayınları.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe Eğitimi Lisansüstü Araştırmalarında Yeni Yönelimler (2011-2015), *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özdemir, S. (2018). Okumaya İlişkin Lisansüstü Araştırmaların Eğilimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1161-1178.
- Topal, Y., Ongun, A. ve Arıcı, B. (2022). Okuma Eğitimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri: Bir İçerik Analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2) , 459-471.
- Ryan, R. M., and Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivation: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.

- Uysal, P. K., Köse, S. ve Pehlivan, D. (2020). Türkiye’de “Eleştirel Okuma Eğitimi”ne İlişkin Araştırmalar: Betimsel İçerik Analizi. İ. Kalenderoğlu, & P. Kanık Uysal içinde, *Türkçe Eğitimine Adanan Bir Ömür: Dr. Asiye Duman’a Armağan* (s. 697-728). Pegem Akademi.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2010). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlığı Arasındaki İlişki*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yıldız, M. (2013). İlköğretim 3, 4 ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Motivasyonlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 260-271.
- Yıldız, M., Akyol, H. (2011). İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama, Okuma Motivasyonu ve Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişki. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 793-815.
- Yurtbakan, E. (2020). Etkileşimli Okuma: Bir İçerik Analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 135-156.
- Wang, J. H., & Guthrie, T. J. (2004). Modeling the Effect of Intrinsic Motivation, Extrinsic Motivation, Amount of Reading, and Pastreading Achievement on Textcomprehension Between U.S. and Chinese students. *Reading Research Quarterly*, 39, 2, 162-186.

Ek 1. Okuma motivasyonu ile ilgili incelenen araştırmalara ait genel bilgiler

Araştırma adı	Araştırmacılar	Yıl	Yayın türü	Kodu
İlköğretim 6. Sınıf öğrencilerinin toplumsal, ekonomik ve kültürel durumlarının okuma motivasyonuna etkisi	Sancı	2002	Yı Tezi	A1
İlköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki	Yıldız	2010	Doktora t.	A2
Ekrandan okumanın ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama ve okuma motivasyonu düzeylerine etkisi	İleri	2011	Yı Tezi	A3
Karikatürlerin lise öğrencilerinin okuma anlama motivasyonlarına etkisi	Hassanırokh	2012	Yı Tezi	A4
Okuma motivasyonu, akıcı okuma ve okuduğunu anlamanın beşinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarındaki rolü	Yıldız	2013	Makale	A5
İlköğretim 3, 4 ve 5. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonlarının incelenmesi	Yıldız	2013	Makale	A6
Metinlere yönelik okuma motivasyonu ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması	İleri Aydemir ve Öztürk	2013	Makale	A7
Başlangıç Düzeyi Okuyucularının Okuma Motivasyonlarının, Günlük Kitap Okuma	Öztürk ve (İleri) Aydemir	2013	Makale	A8

Süreleri ve Ailenin Okuma Durumuna Göre Değerlendirilmesi				
Beşinci sınıf öğrencilerinin üstbilişsel okuduğunu anlama farkındalığı ve okuma motivasyonları ile okuma düzeyleri arasındaki ilişki	Bozkurt	2013	Yl Tezi	A9
Doğrudan öğretim modelinin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri üzerindeki etkisi	Kuşdemir	2014	Doktor a t.	A10
Okuma motivasyonu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması	Durmuş	2014	Makale	A11
Kavram odaklı okuma öğretiminin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonuna ve okuduklarını anlamaya etkisi	Çeliktürk Sezgin	2015	Doktor a t.	A12
5. ve 6. Sınıf öğrencilerinin okumaya karşı tutum ve motivasyonlarının okuduğunu anlama becerileri ile ilişkisi	Ürün Karahan	2015	Doktor a t.	A13
İlköğretim 4. Sınıf öğrencilerinin okuma stratejileri üstbilişsel farkındalıkları ve okuma motivasyonlarının değerlendirilmesi	Öztürk ve Uzunkol	2015	Makale	A14
İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin kitap okuma motivasyonlarının incelenmesi	Katranacı	2015	Makale	A15
Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi	Kurnaz ve Yıldız	2015	Makale	A16
İlkokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının bazı değişkenler bakımından incelenmesi	Ataş	2015	Yl Tezi	A17
Okumaya adanmışlık modeli ile 8. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama düzeyleri ve okuma motivasyonlarının geliştirilmesi	Mete	2016	Doktor a t.	A18
5 ve 6. Sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik motivasyonlarının akademik motivasyonlarıyla ilişkisi (Kars ili örneği)	Ürün Karahan	2016	Makale	A19
Yatılı ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının incelenmesi	Yılmaz	2016	Yl Tezi	A20
İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve okur öz algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Okur	2017	Yl Tezi	A21
Bilgilendirici metinlerde okuduğunu anlamayı etkileyen faktörler	Kurnaz	2018	Doktor a	A22
Okuma çemberlerinin okuduğunu anlama, akıcı okuma, okuma motivasyonu ve sosyal beceriler üzerindeki etkisi ve okur tepkilerinin belirlenmesi	Kaya Tosun	2018	Doktor a t.	A23
Yaratıcı drama yönteminin ilkokul 4. Sınıf	Erdoğan ve	2018	Makale	A24

öğrencilerinin okuma motivasyonu ve	Uzuner			
İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma kaygıları, akıcılıkları, motivasyonları ve okuduğunu anlamaları arasındaki ilişkiler	Yamaç ve Çeliktürk Sezgin	2018	Makale	A25
Akıcı okuma stratejilerinin 4. Sınıf Türkçe derslerinde okuduğunu anlama becerisine ve okuma motivasyonuna etkisi	Çankal	2018	Yl Tezi	A26
Okuma becerileri dersine yönelik hazırlanan etkinliklerle yapılan öğretimin beşinci sınıf öğrencilerinin okuduklarını anlama, okumaya yönelik tutum ve okuma motivasyonları üzerine etkisi	Gençer	2018	Yl Tezi	A27
Ortaokul öğrencilerinin matematik problemi çözme inancı ile okuma motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Kadırhan	2018	Yl Tezi	A28
Etkileşimli sesli okumanın öğrencilerin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve akıcı okumalarına etkisi	Ceyhan	2019	Doktor a t.	A29
Aile katımlı okuma etkinliklerinin ilkökul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisine, okuma motivasyonuna ve okuma tutumuna etkisi	Çalışkan	2019	Doktor a t.	A30
İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki ve bu konuya yönelik öğretmen görüşleri	Batmaz ve Erdoğan	2019	Makale	A31
Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları ve okuma motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Şahin	2019	Makale	A32
Okuma iç motivasyonu ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması	Kurnaz	2019	Makale	A33
Çocukların okuma becerileri, motivasyonu ve tutumlarının şiirsel anlatıma dayalı eserlerle geliştirilmesi	Dikmen	2019	Yl Tezi	A34
Dijital hikâye anlatımının ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ve okuma motivasyonları üzerindeki etkisi	Bilaloğlu	2019	Yl Tezi	A35
İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin doğru ve akıcı sessiz sözcük okuma düzeyinin öğrencilerin okuduğunu anlama becerisi ve okuma motivasyonu ile ilişkisi	Saraçlı Çelik	2019	Yl Tezi	A36
İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonları ile okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi	Yavuz	2019	Yl Tezi	A37
İlkokul 4. Sınıf öğrencilerinin sevdikleri karakterlerin yer aldığı metinlerin öğrencilerin okuma motivasyonlarına ve	Uysal Dede	2019	Yl Tezi	A38

okumaya yönelik tutumlarına etkisi				
Metinlerarasılığın Türkçe öğretiminde kullanımına yönelik bir eylem araştırması: 7.sınıf örneği	Tutkun	2019	Yl Tezi	A39
Okuma motivasyonu ve okuduğunu anlamanın akademik başarıya etkisi	Ali kızgın	2019	Yl Tezi	A40
Öyküleyici metinlerin 7. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonuna etkisi	Dilan akdoğan	2019	Yl Tezi	A41
Başlangıç düzeyi okuyucularının okuma motivasyonu üzerinde aile okuma inançlarının etkisi	Gök	2019	Yl Tezi	A42
İlkokul 3. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonlarının ebeveynlerinin okuma motivasyonlarıyla karşılaştırılması	Kuş	2019	Yl Tezi	A43
Artırılmış gerçeklik temelli hikayelerin okuma becerileri üzerindeki etkisi: biçimlendirici deney araştırması	Çetinkaya Özdemir	2020	Doktora t.	A44
Barrett taksonomisine dayalı öğretim programının 7. Sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine etkisi	Kaldırım	2020	Doktora t.	A45
Okuma güçlüğünü gidermeye yönelik hazırlanan okuma destek programının etkililiğinin incelenmesi	Sirem	2020	Doktora t.	A46
Okuma, okuduğunu anlama ve okuma motivasyonunun geliştirmesi: bir eylem araştırması	Akyol ve Çoban Sural	2020	Makale	A47
İlkokul öğrencileri motivasyon ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması	Bozgün ve Akın Kösterelioğlu	2020	Makale	A48
Ortaokul öğrencilerinin okuma kaygıları, motivasyon düzeyleri ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkiler	Türkben	2020	Makale	A49
Ortaokul 7. ve 8. Sınıf öğrencilerinin metinlere yönelik okuma motivasyonları	Güven, Özbilen ve Banaz	2020	Makale	A50
İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okur öz algısı, okuma motivasyonu ve okuduğunu anlama becerisi arasındaki ilişkilerin incelenmesi	Koca	2020	Yl Tezi	A51
İlkokul öğrencilerinin okur benlik algısı ve okuma motivasyonunun okuma kaygısı ile ilişkilerinin incelenmesi	Kandemir	2020	Yl Tezi	A52
Öğrencilerin okuma motivasyonları ile okuma tutum ve alışkanlıkları arasındaki ilişki	Güzel	2020	Yl Tezi	A53
Hikâye haritası yönteminin farklı okuma değişkenleri üzerine etkisi	Yalçın	2020	Yl Tezi	A54
Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonları ile Türkçe dersi akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi1	Ataş	2020	Yl Tezi	A55

Beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama, okuma motivasyonu ve Türkçe dersine yönelik tutumları arasındaki ilişki	Türkben ve Gündeğer	2021	Makale	A56
Okuduğunu anlayamayan öğrencilerin okuma esnasındaki bilişsel davranışları ve duygu durumlar	Başaran	2021	Makale	A57
Ortaokul öğrencilerinin okuma güdülenmeleri ile ebeveynlerinin eğitim düzeyi ve okuma kültürü görünüşleri arasındaki ilişki üzerine bir inceleme	Telli	2021	Yı Tezi	A58
Etkileşimli kitap okumanın eleştirel okuma, okuduğunu anlama becerilerine ve okuma motivasyonuna etkisi	Efe	2022	Doktor a t.	A59
Gülmece unsurlar içeren çocuk öykülerinin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumuna etkisi	Yıldız	2022	Doktor a t.	A60
Z kuşağının okuma kaygısı, okuma motivasyonu ve okuma alışkanlığı	Çekici ve Çocuk	2022	Makale	A61
İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya güdülenmelerinin incelenmesi	Bozgün ve Akın Kösterelioğlu	2022	Makale	A62
Çocuk kitapları seçiminin ilkokul 4. Sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu üzerine etkisi	Yılmaz	2022	Yı Tezi	A63
İlkokul öğrencilerinin yaratıcı okuma algısı okuma kaygısı ve okuma motivasyonu arasındaki ilişki	Kayır	2022	Yı Tezi	A64
Ortaokul öğrencilerinin okuma motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi: Kırşehir ili örneği	Adıyaman	2022	Yı Tezi	A65